

ШЫН

СОВЕТ ЭВЛЕЛИНИНЬ КОМУНИСТИК ПАРТИЯЗЫНЫНЬ ТЫВА ОБЛАСТЬ БОЛГАШ НЫЗЫЛ ХООРАЯ КОМИТЕТЕРИНИН, АЖЫЛЧЫ ЧОННАР ДЕПУТАТТАРЫНЫН ОБЛАСТЬ БОЛГАШ ХООРАЯ СОВЕТТЕРИНИН ОРГАНЫ

1955 АВГУСТ 21

ВОСКРЕСЕНЬЕ № 168 (3362)

Өртөө 20 кол.

КОЛХОЗТАР ТУДУГЛАРЫНДА (2 арын). ЧӨӨН-ХЕМЧИК РАЙОНДА (2 арын). Д. Чамзырай. — Эриш районда ханз солуннар ажылы (2 арын). Н. Филиппов. — Бойдустун байлаан чен ажылаар (3 арын). Т. Жукова. — Колхозчуларын култура-амыралыч кичеэнгей салыр (3 арын).

КРИТИКА БОЛГАШ БИБЛИОГРАФИЯ: К. Нороев. — Байгамчыктын өскералыш кийнер (3 арын). Совет кедээ ажыл-агый төлөөлерини АКШ-та чоруп турары (4 арын). Аныктарын болгаш студенттерини V Бүтү-делегей фестивалы хагдыган (4 арын). Атомнуң энергияны тайбыч ажылаар талазы-биле уластар аразының өртем-техник конференцияны (4 арын).

Ажылчын болгаш көдээ бижикчи

Совет Эвлекенин Коммунист партиязы совет парламентин ажылында, оң идея-политиканы дөңсөөгү бектедире улау кичеэнгейи салып белген болгаш салып турар.

Совет парламга болза, марксизм-ленинизмниң улау идеялары, совет тургузуунуң амыралычы үдөөниң—Коммунист партиянын шыгарганга политикалык совет кижилери пропагандаларынын күчүлүгү ченээ болуп турар.

Совет парламга болза, марксизм-ленинизмниң улау идеялары, совет тургузуунуң амыралычы үдөөниң—Коммунист партиянын шыгарганга политикалык совет кижилери пропагандаларынын күчүлүгү ченээ болуп турар.

Совет парламга болза, марксизм-ленинизмниң улау идеялары, совет тургузуунуң амыралычы үдөөниң—Коммунист партиянын шыгарганга политикалык совет кижилери пропагандаларынын күчүлүгү ченээ болуп турар.

Совет парламга болза, марксизм-ленинизмниң улау идеялары, совет тургузуунуң амыралычы үдөөниң—Коммунист партиянын шыгарганга политикалык совет кижилери пропагандаларынын күчүлүгү ченээ болуп турар.

Совет парламга болза, марксизм-ленинизмниң улау идеялары, совет тургузуунуң амыралычы үдөөниң—Коммунист партиянын шыгарганга политикалык совет кижилери пропагандаларынын күчүлүгү ченээ болуп турар.

Совет парламга болза, марксизм-ленинизмниң улау идеялары, совет тургузуунуң амыралычы үдөөниң—Коммунист партиянын шыгарганга политикалык совет кижилери пропагандаларынын күчүлүгү ченээ болуп турар.

Совет парламга болза, марксизм-ленинизмниң улау идеялары, совет тургузуунуң амыралычы үдөөниң—Коммунист партиянын шыгарганга политикалык совет кижилери пропагандаларынын күчүлүгү ченээ болуп турар.

Совет парламга болза, марксизм-ленинизмниң улау идеялары, совет тургузуунуң амыралычы үдөөниң—Коммунист партиянын шыгарганга политикалык совет кижилери пропагандаларынын күчүлүгү ченээ болуп турар.

Партиянын чоруткан таргаларында

Ярославль, август 16. Областың элевон хөй көдээ ажыл-агый артелдеринге колхозчуларын илти хурдалары болуп эркилеэн, ажылдаары-биле көдээ партияны чоруткан комитеттери ол-да хуралдардан колхозтар дарагаларына сонугтуулар. Областың партия органдарынын чорутканы 200 ажыл төлөөлекчилери курстарга өреннип, колхозтарга ийн айны практиказын эртиншөө, буттарынын телентин көргүскөн болгаш ам колхозтарын удуруткучулары болуп ажылап эгелешер.

Нагорьев районда Чавелев аттыг көдээ ажыл-агый артелинин колхозчулары Нагорьев МТС-тин кол агрономунга ажылдап турган коммунист Чесловтун болуунуң колхозчуларга дарагына чагын үн-биле сонугту агылар. Партия райкомунуң секретары турган Золотов «Искра» көдээ ажыл-агый артелинин дарагына сонугтурган.

бедитнейн турарындан оларын бижээн чүүдериинг идея-политиканы дөңсөөгү болуп, амьдралдан хоорук, ажыл-агый болгаш культура тургузуунда, кижилеринг аажы-чандыда четпестерин кызыл илердин турар. Ажылчын болгаш көдээ бижикчилеринг шүүмчүлөөдөгү материалдарын чамдык партия, совет болгаш ажыл-агый органдарынын удуруткучулары «ей-шаанда дөңсөөгү», четпестеринг узуугаарынын кемчегелерин дүргөн алдырын ам-да ченип албаан.

«Ажылчын болгаш көдээ бижикчилерин кыздар чоруп болза, черлик араатанзыг чүүл болгаш буржуаз чаңчылыды артышкыны-дыр» — деп Н. В. Сталин айткан.

Ажылчын болгаш көдээ бижикчилерин өстүреринг, оларынг санап-оңалдарын үндөөринг дугайында Н. В. Сталинниң бо айткышынын хаакылдып, оңу тооп көрбөс чоруткун фактылары Барын-Хемчик, Чөөн-Хемчик, Өвүр, Улуг-Хем, Чаа-Хөл, райүүсконнарда, Шагаан-Арыг, Чаа-Хөл, Кызыл МТС-терге, Улуг-Хем, Эриш, Чаа-Хөл, Өвүр райпокуртураларда, кызыл камгаал болгаш уаус өөрдилге органдарында, областың культура эргелигинде бар. Чамдык органдарынын удуруткучулары ажылчын болгаш көдээ бижикчилеринг шүүмчүлөөдөгү материалдарын «ей-шаанда эвес ийкеле, азы шуут дөңсөөгү» тургалар.

Өвүр районун «Кызыл туку» колхозунуң ажыл-агыйында четпестерин илереткөөк шүүмчүлөөдөгү материалдар область солуннарын артынарынга хөй уда үнүп турган. Колхоз баштаар черинг кижилеринг ам материалдардан буттарынга түнөөк ол, ажылында четпестерин удуткаар талазы-биле кемчег алдырын улау, шүүмчүлөөдөгү материалдарын авторларынга уураанын, көдээ бижикчилерни кызыл турар. Ол ышкаш байдал Барын-Хемчик, Сүт-Хөл, Улуг-Хем районнара бар.

Областың болгаш районнар солуннарынг редакциялары, СЭП районнары, хоорому болгаш партия эге органдары болза, ажылчын болгаш көдээ бижикчилер-биле ажылды үдөөниң-биле өкжидип, оларынг хуралдарын болгаш семинарларын эрттирин турган, оларын партиянын политиказы-биле, ажылчы чонунг мурунда салгынган соругалар-биле таныштырар ужурау.

Ажылчын болгаш көдээ бижикчилер болза, чүгө область болгаш районнар солуннарынг бижикчилери болуп турар эвес, харын колхозтарынг, совхозтарынг, МТС-теринг, бүүдүлгелеринг болгаш албан органдарынын хана солуннарынг база бижикчилери болуп тургалар. Бо чорук ажылчын болгаш көдээ бижикчилер-биле ажылды үдөөниң-биле өкжидеринг таарышчалыг байдал партиянын бүгү органдарында берип турар.

Областың солуннарынг районнара болуунуң корреспонденттери солунун районнара, районнар солуннарында төлөөлөр болуп ужурунда буттарынын ажыл-агыйнын кол уун ажылчын болгаш көдээ бижикчилерни өөрдиринче улагынган турар ужурау.

Совет парламга болза, партия-биле масса чонунг аразында улабөс харылазын буттарларынын күндүгү болгаш улау үдөөлөгүн күдөлдү турар. Бо күндүгү болгаш улау үдөөлөгүн совет парламентинг кайы хире күдөлдүг шыдаар, оң ажылында масса чонунг, ажылчын болгаш көдээ бижикчилеринг идея-кейлиг киржилгезинг хамааржыр. Совет парламентинг мурнакчы ролон бедитпейн турган, партияга пропаганданы болгаш агитандыны өкжидеринг чедип алдыр берге. Илтиг болганда парламга ийн, оң илтигте солун ажылчын улам сайбарнап тургалар оң ажылчын болгаш көдээ бижикчилер-биле, оң актив-биле ажылды үдөөниң-биле өкжидеринг солуннар редакцияларында, партия органдарында төнеттирин турар.

Партиянын чоруткан төлөөлери колхозтар сонугтукулаан

Ярославль районда өн хожунгай турган «Найрал» колхозту Ярославлдинг көдээ ажыл-агый институтунуң доцентин турган Е. Сокольников удуруп турар. Эш Сокольников колхозтун бүгү актив-биле тем каттыштырган кыска хуу саанын илтигте колхозка күш-ажылды салгыла-чурунун бижидип, шын үчөтү болгаш күш-ажылды төлөөлөр өкжидикен, ылчанган колхоз бүүдүлгелери хөгжүрү дөңсөөгө кижилерин күдүрүп үндүргөн.

Ам маалын продуктууу мада бедөө, колхозтун шөөдеринг элбөк дүжүтү өстүргөн, мал чеминиң белеткелин колхозчулар чедикшинг дөңсөөк болгаш мал кыштагашкына хынамчалыг белеткелни тургалар.

(СЭТА).

БҮГҮ КҮШТҮ ТАРАА АЛЫШКЫНЫЧЕ БОЛГАШ МАЛГА ЧЕТЧИР ЧЕМНЕРНИ БЕЛЕТКЭЭРИНЧЕ

Тарааны — күрүнеге

САРЫГ-СЭП. (Телефон-биле). Чаа-Хем районунг колхозтарында дүжүт ажаап алышынын массалыг кабарган. Август 19-ка чедир Ворониллов аттыг колхоз 500 гектарынын «Октябрын 30 чылды», «Сталинчы орук» колхозтар 250—250 гектарынын «Ленинчы орук» колхоз 240 гектарынын тарааны ажааган, дүжүт чаагай боуп турар.

Районда заттөрлөрүнү белеткел пунктуунда чаа дүжүтүн тараалар үдөөгө чок кирип эгелеш. «Сталинчы орук» колхоз 70 тоннаны дүжааган, кыда 40 тонна тараа кургатынган турар. Ворониллов аттыг колхоз 20 тоннаны кириген, ам белеткелин турары 45 тонна хире. «Ленинчы орук», «Октябрын 30 чылды» колхозтардан тарааны кызыл коштаар үрүткү шуужу турар.

Тараа ажаап алышкыны

КЫЗЫЛ-МАЖАЛЫК. (Телефон-биле). Барын-Хемчик районунг колхозтары болган «Барлык» совхоз тараа ажаап алышынын кирип. «Барлык» совхозтун 4 комбайнлары ажаап алышкынче августтун 18-те кирип, 20-нчи күнүнде чедир 150 гектар кызылтастын дүжүтүн ажааган.

«Комсомол 30 чылды» колхоз ажаап алышкынче августтун 16-да кирип болган районнун өске-даа колхозтары белала тарааны ажаап киришкенер.

Тараажылар баштайгы тарааларын күрүнеге дүжаары-биле белеткелдер пунктуунче чорудуп турар. Август 19-та районнун тараа белеткелинг черинде «Барлык» совхозтун 5 тонна тараанын, колхозтардан база элевон хөй тарааны артылган, кургаташ өкжелеген.

САМАГАЛАЙ. (Телефон-биле). Тес-Хем районда Сталин аттыг колхоз Дооунут-да тараанын август 16-да бышванвал кезип эгелеш. Баштайгы хун 2 самоходтар 18 гектарын дүжүтүн ажааган.

ЧОДУРА. (Телефон-биле). Улуг-Хем районунг Киров аттыг көдээ ажыл-агый артелинин колхозчулары чамк таргалыны кыска хуузада бедик агротехникты эрттирип, тарыга планын илтиг-биле ажыр күөсеткен.

Колхозта ховуунуң ийн бригадалы ажылдап турар, кыда колхозчулар тарының чайгы ажаалдынын үезинде кызыл камгаал ажыл-ажын көргүзүп, чаагай дүжүтү ажаап алып дөңсөөк бөгү-хүдөөлөгелер ажылдап турганар. Оң түнөөлинде колхозчулар ам дүжүт ажаап алышкынын хайнышынын үезинде киришкен. Колхозтун № 1 хову бригадалы август 15-ке чедир кызылтасты 106 ганы, суузын 94 ганы, арбайды 45 ганы кескен.

СТАВРОПОЛЬ (Кубышев областы). Август 21-де Волгага делегей өн улуг Куйбышев ГЭС-ти дугайында СССР-нын Министрлер Чөвүленинги доктааны парламентинг хунүнде бөр беш чыл боуп. СЭТА-нын корреспондентин-биле беседага Куйбышевгидротудуңгуң начальниги Н. В. Комзининг чугалааны болза:

Бистик коллектив Жигулиге беш чыл ажылдап. Оң үезин дүжүтүңда Волганың арктири танытылмасы кылдыр өскерилген.

Тудугчулар гидробадырынг дөңсөөгүн элтиг дөрт миллион ажыр кубометр бетонун салган болгаш чүгү миллион ажыр чер ажылдарын күөсеткен.

Чоокта чаа адаккы агымда судно чоруп шөөтөр болгаш оларын тудуштурар кваллар ажылаага кирип. Оң хүнер мурунда Волганың солгай талакы адыры кежидир шынтыган. Ам Жигулар районунда хем 360 метр чедир чырылган. Устүгү агымдарда шөөтөр кылымшкынын талазы-биле ажылдар кидиң түдүк чоруп турар. Оң делерге кедир чамдык салынында ажылдага кирип. Волганың солгай талакы эринде Текайги ортулукта суг үндүрүп төгөр демір бетон платонамын оңгыр чаттылган. Ийн ам бедина бир миллион ажыр кубометр бетон салдыган.

Волганың оң таламы эринде ажыл улам калбарып турар. Могутовой дагларын эрөөндө ГЭС-тин бакшынын туду турар. 1952 чылдын чамынында ГЭС-тин туду төлү элдинде, дашта болгаш кандал кылан бедик кажаа-биле судан агылдылган. Чер казар машиналар оңарда төс миллион хире кубометр доуракты ажылдап кылган. Ажыл Волганың делени он-он метр чамыс бөге чорутууну турган. Оң сөөлүңде четон салдышыны эгелеш. Ам үезде ГЭС-тин бакшыныга өн ийн миллион хире кубометр бетон салдыган.

Бетонну белеткээр, сөөртүр болгаш салыр талазы-биле бүгү ажылдар бүрүн металлостатинган. Тудугда 4,5 миллион кубометр бетонун чылда бүүдүрүп үндүрү турар 10 заводтар ажылдап турар. Бетоннун дамчыдыныга тускай херекселдер, күштүг чүүдөр болгаш көдүртүр крапнар,

(СЭТА).

Ажаап алышкынын баштайгы хүнеринде

Чаа дүжүтүн ажаап алышкыны бо чылны Улуг-Хем районга эркен чылдымындан үн недеек эрте эгелеш. Ол ышкаш кур болган курулкан шөөдер ажаарга-биле алдыга бо чылны районда трактор бүүдүңгө өнаахыр ажы эртөөк чылдымында база денел чок улуг боуп.

Шагаан-Арынның машина-трактор станциянын механизаторлары партиянын XX съездинге утуштур калбарган социалистг чарытынг эөлөөңгө шылачөн, техниканын камынг, бедик бүүдүрүчүлүгү ажылаарына дурулганы илердиң турар. Комбайнерлер С. Бондарев, Д. Достай-оол, Д. Сундуй-оол олар шөөдө үезининг мурунда кижн бүүдүгү 750—850 гектарын тараанын чидирг чока ажаап алырын хүдөөңгөн. Механик-комбайнерлер В. Кожеников, С. Давы-Белек олар «С-4» комбайн-биле 500 гектардан элевон эвес тарааны ажаарын күдөөңгөн.

Механизаторларынг сөөгү бөттүг ажыл херектен барышпай турарын ажылдын баштайгы хүнеринде байлал херечилеп турар. «Сталинчы-6» хову кораблинин банкыркычы өш Бондарев хүнде 12 гектар норманы 25—38 гектар чедир, а эш Сундуй-оол өл-ла норманы ийдене ажыр күөседип турар. Эштер Кожеников,

Шульгин олар хүнде 8 гектар оңаалданы 16 гектар чедир ажаап турар. Комбайнерлерин хөй ажылдын өн шыларынг көргүтүп турар. Моон-биле кады бистик ажылыныста улуг четпестер барын илеретпейн барып болбас. МТС-тин чамдык комбайнерлер чүгө гектар саны сүрген, ажылдын шыларын куудалы бөр таварылгалары болган-на чок илередиң келир. Киров аттыг колхозтун шөөдеринде ажылдап турар механик-комбайнерлер эштер Гурьев, Субботин оларынг бөстөрүн агытарынга дамак харааданчыг чыктылар, шак ыңдыг богаралдыг байдал Жыланов аттыг база өске-даа колхозтарда бар.

Дүжүт алышкынын үезинде кол кичеэнгей өчө улаган турар ужурау, ыңдыг түрбөжө чамдык колхозтарын баштаар черлери удурутланы багай хандырып турар. Ленин аттыг колхозтун хамык тарааны ажык шапнара бүүданы чыктылар. Жыланов аттыг колхозтун шөөдеринге 2 комбайн агрегаттары кылар чүүлү дүкелтенгиден элевон хүнеринг илтигте хөй туруп келген. Шак ыңдыг таарымча чок байдалдар Маленков аттыг база Калинин аттыг колхозтарда-даа илереп турар. Бо чоруктар-биле шиттирилет демисекир херек.

Районнун мурнакчы колхозунда

«Сталинчы орук» колхоз дүжүт ажаап алышкынын август 14-те эгелей берген. Сарыг-Септин машина-трактор станциязынын ол колхозта барган агрегаты тарааны кыска үезин илтигте чидирг чока ажаарын хүдөөңгөн.

Ажылдын баштайгы хүнүнде эш Жахачев «Сталинчы-6» комбайн-биле 15 гектарын тарааны ажааган, дүжүт гектардан 16 центнер болуп турар. Болхоу чаа дүжүтүң тараанындан күрүнеге 60 тонна ажыгы дүжааган.

СОВХОЗТА СИГЕН БЕЛЕТКЕЛИ

«УТКА-нын XXV чылды» совхозтун сивген шөөдеринде мал чөми белеткээр ажыл бедик көдүрүшкүнүгү үрүлгүлүк турар. Совхозтун болуунг ажылчыларында агымда, ажылдын ол участогунда Кызылдан мобилзастандып барган 28 кажи бар.

Кызылдан албан организация, бүүдүлгө черлеринд барган эштер буттарынын мурунда салдынган соруганы ая-сеткилдиг күөседип, олар кыска үезинг илтигте 510 тонна сипени белеткөөн. Бо талазы-

Жигулиге беш чыл ажыл

чаа конструкциянын бетон насостары ажылдагынын турар. Ажылдарынг темпачын өвүп турар. Ам Волганың эриктеринде дүн-хүн бүүдүңде-ле 12—15 муң кубометр бетон салдынын турар. Август 15-те бетончулар блокка 16020 кубометр демір бетоуну салган. Оон-биле гидротехниктыг делерге дүдүңгө бетон салырынын чаа делегей рекорду тургустунган.

5 чыдар илтигте Волганың эриктеринге күчүлүгү бүүдүлгө баазын тургустунган. Арматур болган автосетеленинги механиктыг заводтары, ыш чоңдурар комбайннар, гарактар болган мастеркаазлар ажылдап турар.

Чурттуң үчс-үчс бүүдүлгелери буттарынын продукцияны Куйбышевгидротудугче чорудуп турар. Чүгө тудугта херектөр металлостат болган металл кылдыларынын беини 150 заводтар белеткел турар. Тудугтун шөөдеринге бир дүн-хүнде материалдар болган делерг херекселдер эгелелер бир муң ажыг вагоннарынг чүгүн дүжүтүп турар.

Волганың эриктеринде гидротудугчулар-

Соруктуг ажылдап турар

СЭП Топ Комитетининг ийле Плену-мунуң шиттирлерин танышпаш, Кызыл районда «Совет Тыва» колхозтун колхозчулары күш-ажылын улам сорук киришкын-биле ажылдап турар. Сипенинг үнүжү мал чөми белеткээринге таарымча чок болза-даа болдунар бүүдө-ле аргаларын ап чорутканындан август 13-ке чедир 450 тонна сивген белеткелген, оң илтигтен 200 тоннаны колхозчу аныктардан тургустунган бригада белеткөөн.

Илтигтин маалыга чөм суурну тургузаарына кызыл кам күш-ажылын илередиң турар Даваа, Бонай-оол, Сундуй, Хуналдай, Кызыл-оол ышкан колхозчулары хөйүгү дөңсөөк болуп. Колхозтун сивген шөөдеринде күш-ажылы агыт улам калбарып турар.

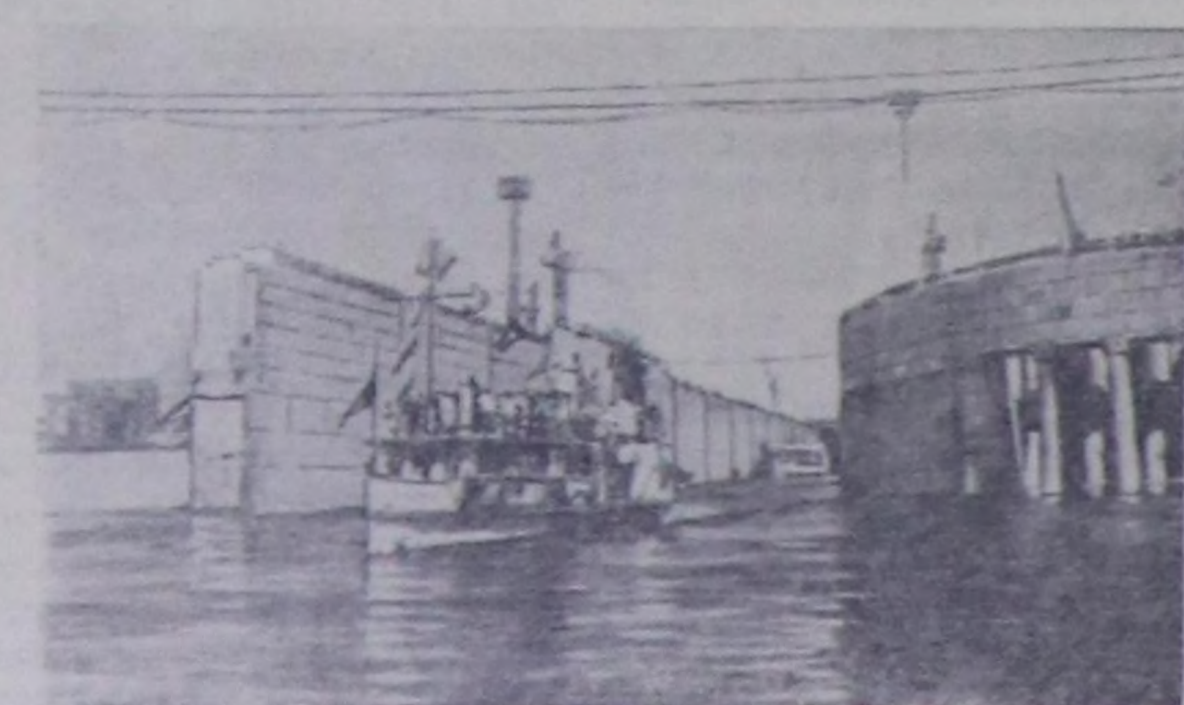
Тараа хүлээп алырын саадаппас

ЧАА-ХӨЛ. (Бистик мөрр). Районнун көдээ ажыл-агый артелдеринг тараажылары-биле машина-трактор станциянын механизаторлары колхозчу ховулардан байлаак дүжүтүгү ажаап ап, бүрүнеге ху-бүрү өн-он тонна шиттиңген тарааны дүжаап тургалар.

Чжэе, «Тивилеге» колхозтун колхозчулары, МТС-тин колхозта ажылдап турар механизаторлары гектар бүүдүлгөн өртүк-каа-биле 12—18 центнер кызылтасты ажаап ап турар. Болхоу август 16—17 хүнеринде 75 тонна кызылтасты күрүнеге дүжаары-биле райондун тараа белеткел складында сөөртүп өккөл өөлгү болган 10 машина ам үрүлгүчү сөөртүп турар. Ол ышкаш өске колхозтардан хүнүн-не өнгөн тонна тараа складта каап турар.

Илтиг болза-даа районнун тараа белеткел конторазын (өргөлекчи эш Билеников) чаа дүжүтүн тараа хүлөөп алырына белеткел чотундан колхозтардан келген тараа чотунын складын илтигте теилер дөң овалатына берген чыдар апарган. Эш Билеников тараа артылаар херекселдеринг септелгезин кылбаанында 4 сортника, трактор чотундан МТС-тин «СМ-1» деп тараа артылаар 2 машиназы анаа турар.

Сортировканын септелгезин дөраап чорудар, МТС-тин тараа артылаар 2 машиназын ажылдаар дугайында тараа белеткел конторазынын болган МТС-тин директорлары эштер Билеников биле Стягачев кемчег алып херек.

Куйбышев гидроэлектростанциянын тудуушкунда пароходтар эртер-шөөтөр ажылдап эгелеш. Чуртунга: Баштайгы пароходтар шлөө камеранында. Фото А. Бозановтуу (СЭТА-нын фотохрониказы).

темазын саналаан, монтажчылар бригадалы бригадары Виталий Антоныштын инициативы-биле тулушкунуң хуузазын кылбар дөң шимчөөшкөн эгелеш. Чыл оңаалганын ионьда-ла күөсеткен бригадалын электромонтажчы, Социалисттик Күш-ажылдын Меадары Алексей Уаесов, боудуң «Урален» деп экскаватору-биле чыгың болу дүжүр машинага бир миллион чартык ажыр кубометр доуракты чүдүргөн экскаваторчу Михаил Евещ болгаш өске-даа хөй-хөй мурнакчы кижилерин аттары Жигулиден дашкаар кыракта сурагып апарган. Ам тудушкунда — ажылдын шиттирлет үези келген. Оң таламы эрикте ГЭС-тин бакшынын туду үндүрер-биле кады бирги гидроагрегаттарын монтаж чоруп турар. Чоокта чаа бирги турбонинг ажылчын дүгүңгүн элөөшканы эгелеш. Сентябрь айда коллектив Волганын ол таламы сөөлү алдын кежидир мондактарынче кирип. Секундада 12 муң кубометр канчаар-даа аажок хөй суг чарыдаалдыг хем мондактатылар. Дүргөн агышынын сөөдөдөр төлөө, Велгаже тускай кылган көвүрүлген муң-муң аар кубон пирамидаларын болгаш 70 муң кубометр дашты өкколар. Оон сөөдүңде чер казар снаридаар ажылдап эгелеш. Гидромеханизаторлар бүүдүн чартык айда плотиванын оларок эринге 6 миллион кубометр доуракты тырар.

Сөөлү хүнерде коллектив чаа социалистг хүдөөлгелери алган. Партиянын XX съездинде төлөңгүг ужуражыр дөң чарышпашаан, гидротудугчулар декабрь 20-де туду-контак ажылдарынг чыл планын күөседир болгаш декабрьда баштайгы гидроагрегаттарын улеттүрүп теген бөр, а съездинг ажыттылар хүнүнде сөөлү гидроагрегатты ажылдага кирир деп шиттирлерин.

Тудугчуларын коллектив бистик мурунушта салдынган соругаларын алдарлы-биле күөседир дөң бүгү күженишкенирин үндүрер.

(СЭТА).

Бойдустан байлаан чөп ажыглаар

Биетин областың арга мазым пеш тооруу-биле, азы-бүрү каттар болган мөөгүлөр-биле дык байлаан. Бо чымдыг агаар бойдуу тоорукту болган кат-чымистий хей дүжүдүн алырынга таарымчалык байлаан тургускан. Согулга болза оларны чогуур өйүндө чыгаша база эки шынарыг кылдыр сайыраткан аш-кемчиң немеледе продукттуу кылдыр чонга садары болур.

Бойдустан бо боду бүткөн байлаан белеткелдерден хүдөө алар болган сайырады кылдыр пунктуларын органиастары-биле өблөтөрөөсүзүн баштаар чери райполарга туслай акша-хорөңгилер берген болган бо күзүн 120 тонна азы-бүрү каттарны, 50 тонна мөөгүнү болган 250 тонна пеш тооруун белеткел оларга хүдөөлүргөн.

Белеткел черлеринин болган сандыг органиастарының хүдөөлүгези түдөл дөргө район органиастарының, активтир болган школарының өрөөңкелеринин дузаламчы-биле кат-чымистиң, мөөгүнү болган пеш тооруунуң белеткелин үлөгөргөн эртерери болур. Оларны хүдөө алар болган сайырады кылдыр пунктуларга мазм докзаларына болган еске-даа саваларны белеткелер база өргөжөк чүгүлө хереседдер-биле дернер ужурулук. Сайырады кылдыр пунктуларны ак-чигир, дус болган еске-даа чүдөдөр-биле база четче хандырган турары чугула.

Хүдөө алар болган сайырады кылдыр пунктуларны херектин аай-базын аян былар дуржулгалыг кижилер-биле четчелээр херек. Бо бүгү ахмадларны чогуур өйүндө кылаган турары чугула, чүгө

дөргө бо ажыл болза шаг-те чылзырын манавас сезонуң ажыл болур.

Кат-чымистиң, мөөгүнү болган пеш тооруун кыдыг азы белеткелери, оларны каттаар кадагаларына болган каза дуз-жаары райполар болган белеткел конторалары чонга баш удур билиндирген турар.

Чамдык райполар, чижээ, Улуг-Хем райпоу (баштаар черинин даргазы эш Козьмуй), районунун белеткел конторазы (өргөкөлчизи эш Баз-оол) бо талазы-биле белеткел ахмадларын үлөгөргөн органиастар. Улуг-Хем райпоу хүдөөн алар болган сайырады кылдыр ийн пунктуларны органиастар. Оларныкы бирээни Торганы суурда болган ескези Шагаан-Арыг сумузуну Арыскада тургустунган.

Бин-Хем, Каз-Хем райполары болган ол районнарын белеткел конторалары бо талазы-биле база багай өвөс ажылдаан. Мычалаа-даа бо ажылдаа улуг четчелестерин барын демдөгөвейин барын болбас. Райполарын болган белеткел конторазының хей нуруузу бо сезоннуң ажыга белеткел чок ужурашкан. Моон түнөөлинде эзөөн хей райполар кат-чымистиң болган. Райполарын болган белеткел конторазының хей нуруузу бо сезоннуң ажыга белеткел чок ужурашкан. Моон түнөөлинде эзөөн хей райполар кат-чымистиң болган. Райполарын болган белеткел конторазының хей нуруузу бо сезоннуң ажыга белеткел чок ужурашкан. Моон түнөөлинде эзөөн хей райполар кат-чымистиң болган.

Н. ФИЛИППОВ.

Дээди өөредилге черлеринче чорупкан

1954—55 өөредилге чымына биетин областың ортумак школарының онту классларын чедипкелдег дооскан 30 өөрөөңкелер Москваны, Иркутскини, Красноярский, Красноярский дээди өөредилге черлеринче өөрөнпир-биле чорупканнар.

Дээди өөредилге черлеринче өөрөнпир чоруп турар тыва студенттерден 19 кижээ Москваны, Иркутскини, Красноярский медицина институттарына, ескеди Москваның Ломоносов-аттыг физика университетине, Тимирязев аттыг көдө ажыл-агый академиясыга болган еске-даа дээди өөредилге черлеринче өөрөнпирлер.

Тожуда автомашина

Тожу районда «Май бири» колхоз органиста, ажыл-агый талазы-биле улам-ны быжыгын турар. 1954 чылда Бүгү-өнделдин көдө ажыл-агый делегезине киришкен, «ГАЗ-51» автомашина-биле шаянткан.

Тожуе автомашина оруу чогууна, колхозтуң шаянатырган машиназы Кы-

зылга эзөөн үениң иштине турган. Бо чылдың август 11-де «Май бири» колхозтуң тывуңге «ГАЗ-51» автомашина манан келген. Ол болза, колхозтуң шаянатырган машиназы, ову Кызылдан Тожуе самолёт чедирген.

М. СЕДЕНЕВ.

Хуучуларның негедезин хандырар

Кызыл районнуң Сесердин суур — «Баян-Хем» колхозуң төвү болган улуг орुकтуң беддери. Суур чыл бүрдө сайлар, оң чурттагычлары көвүдөн түсөр. Мында улуг өвөс салдыгым бар. Мычаарга ол салдыг сууруң чурттагычларының болган өрткөн-дүшкөн чонун негедезин хандырбай турар.

Магазинниң турар чери колхоз төвүндө өвөс, сууруң ырак кымында. Оң ишти тар, чүгө дөрт-беш кижиге өй. Магазин биче болгандан оң иштегизе барына делегезинейин турар болган чамдык барааннар даштын чыдар.

Бо бүгү суурга чаа магазинни тударың өргөжөк чүгүлө болдурган. Хуучуларның негедезин өзүгар Кызыл райпоу 1953 чылда Сесердинге чаа магазинни тударың шийтпирээш, оң мазын тайгага белеткелден эгелеэн болган тулук мажы 1954 чылда бөдөн болган.

Магазинниң тудуу өрткөн чымын чедипкелденгезин, мычалаа-даа тулуктуларның ажал телевизорин саадтаанам-биле тудуу ара соксаа. Эрткен чымын болган районнуң хуучулар хурам Сесердин магазинниң тудуун ол-ла чылдың сентябрь 1-де доозар дугайында шийтириң үндүргөн. Мычалаа-даа шийтир күсөлдө чок арткан. Районнуң хуучуларының бо чымын болган хурамы улг салдыгы май 1-де ажыр деп чаа шийтириң хүдөө алган. Мычалаа-даа магазин бөгүнге чедир ажыттынмаан.

ЯСЛИЖЕ КИЧЭНГЕЙ САЛЫР

Чаа-Хөл районнуң Молотов аттыг колхозта 40 орунарның, кемениң тускай чериң уруглар яслин бо чымын ажыгкан. Ол яслин ажымы өкижидин, уруглар культуртуг кижилеринге чаңчытырып өөредириниң аргаары бар болуп турар.

Индик болза-даа херектин байдалы, уругларын ажаап турары чогуур негедезин хандырбай турар. Мында колхозчу илерин 50 уруглары бар болган оларны тускай ажыдагычлар-биле хандырар. Оң ажыдагычылары Дунгар, Норжай, Күскедей, Декабр олар кымылмай ажыдагыч, хүдөөлөгериң байг күсөлдүн турар. Оң түнөөлинде уругларның ортузуңда массалыг кемчелер, өшпүр, алаар-лаашкың чорутуңмай турар. Уругларның

органиастыг ажаалга чогууна оларга чылааранчыг болуп турар. Ясла ажыдагычтарының чамдымын аргалаң чоруй баарының таварыгалары база бар.

Яслиниң поварында Көк база-ла багай ажылдан, эки кеменин кылбайн турар, аяк-саяз бешин шала чугулар чоруктар бар. Ол чүгө чөк кымырының үенинде көлгөш, хлөбөр көскөлөр бээр, уругларның культуртуг кемчелдизин хандырбай турар. Чепиңгелер черинде деңиз бөшкөк.

Яслиниң ажымы өкижидери колхоз баштаар черден (даргазы Копгар), партия органиастыгында (секретары Шаравия) негетипин турар.

М. НЫЗЫЛ-ООЛ.

УЛУС ДЕМОКРАТИЯЗЫНЫҢ ЧУРТТАРЫНДА

Быдаттың станок бүдүрер улуг заводунун тудуушкуну

ПЕКИН. Машина тудууун талазы-биле Быдаттың эң улуг заводу болза, Муклеия станок бүдүрер 1-ги заводу болур. Ол заводтуң чаартылга кымыларын кемир чылдың эгезинде чедар дооскан турар.

Ул заводтуң чаартылгамы Быдаттың бирги беш чыл планының баштайгы чылдыга эгелеэн деп «Гунженъянбо» согуз дымнады турар. Ийн чылдың иштинде оң эрги дериг-хереседдер бүрүн солаан болган Совет Эвелелиниң база еске даа ажи-думма чурттарың чорудуп бер-

гениң бир дугаар черегин чаа дериг-хереседдерин оларның орунда салып тургускан. Чаартыр эде кылаган болган чаа тургукан 16 цехтер амгы үедө ажылдадыр келген.

Муклеияның станок бүдүрер бирги заводу машина тудууң үлөгөргө хереклээр станоктарың бүдүрүп үндүрер чурттуң социалисттик индустриализациязының херезинде чугула ролду ойнап турар.

(СЭТА).

Дүжүт ажаап алышкыны-биле холбаштыр чехословак чазактың чонга кыйгыры

ПРАГА. Чехословак Республиказының чааа бүгү чехословак хамаатыларга кыйгырың үндүрген Чехословакияның төп телеграф агенттелин даңчыткан, бо чылдың байлаң дүжүтүн тараа шадеринде дүрген болган чидирит чокка ажаап алып талазы-биле дузалаарың бүгү хамаатыларың мында кыйгырың турар.

Кыйгырыңда чугулап турарың болза, Чехословакияның көдө ажыл-агыйының чаңгыс аай кооперативтериниң кеңигүн-

нениң, хуу тараачыларының, МТС-терин болган курамың-агыйларың ажылдагычтарының кузенниңкиниң күш-ажымы байлаң дүжүттү өстүрүп алырыңга дузалаан. Мычалаа, ажаар-бойдушту ийн үедө мында таарымча чөк байдалы механизацияның бүгү хереседдерин дүжүт ажааладымыңа четче ажылаарыңга жоондактап турар.

(СЭТА).

Венгрияда дүжүт ажаап алышкыны

БУДАПЕШТ. Венгрияда тараа культураларың кезилден доозулган. Чурттуң хондарыңда бо чымын тараа дүжүдү өрткөн чылдызыңдан ыракта беник болуп турар. Тарып олурут культураларың, а ол ишкан тарымал кат-чымис аймааның байлаң дүжүдү база быжың эгелеэн.

Хуу ажаадыг тараачыларың тараа шадериниң дүжүдүңө деңизерге каттышкан ажи-агыйларың тараа культураларың дүжүдү ыракта беник болуп турар.

Көдө ажыл-агыйың эзөөн хей кооперативтеринде бир холд (бир холд дөргө 0,57 га кемчөлдүг) черден 12—14 центнер кымылмас, кектараны болган 16

центнер күтүн чажып тараан арбайын ажаап ап турар.

Амгы үедө мында соксаал чөк болуп тур чашкынар дүжүт ажааладымыңа жоонда жуураштыр турар. Мычалаа, дык хей кооперативтер аяс хундүг шак бүртүрүп ажылдагышкан, комбайнарга немей тараа кезер машиналарың база еске-даа бүгү бар хереседдерин ажаап турар, дүжүт ажааладымыңа доозуп, тараа дүжүдү ажааладымыңа талызы-биле күртүңе үе санашкан болган күш-хүннеринге авансыларың берген.

(СЭТА).

Румынияда орус дил өөредилгези

БУХАРЕСТ. Румынияның телеграф агенттелинин даңчытып турары:

Румынияда орус дил өөрендиңе талазы-биле курстарың чаа өөредилге чымын белеткелденгезин. Ол курстарың ажиттарың чурттуң ажилгыч чонвары улуг сонургаал-биле манат турар. Совет Эвелели-биле найырдалгы харыл-

лазаларың румын инициативин органиастап турары орус дил курстарың өөрөөңкелериниң саны чыл-бүрдө көвүдөн турар. 1954—1955 өөредилге чымын белеткелденгезин. Ол курстарың ажиттарың чурттуң ажилгыч чонвары улуг сонургаал-биле манат турар. Совет Эвелели-биле найырдалгы харыл-

(СЭТА).

КУДР-нун улус ажил-агыйының катап тургузушкунунда чедипкелденгези

ПХЕНЬЯН. Кореаның төп телеграф агенттелинин дымнадып турарын өзүгар амырга, чөкөтө чаа Хыннамның катап тургузуунуң турар химия комбинатында серновиссий аммония бүдүрер цех ажылаалга кирген.

Хынамның комбинаты республикада улуг үлөгөргөн бүдүрүлгөлерин санында кирип турар. Совет тускай эргеминдерин дузаламчыларың ачымында комбинаты катап тургузууңнуң хуусалымы кымыра ажаадын турар дериглерин бүдүрүчүлүү беддери аргалап турар. Совет Эвелелиден комбинатка хей саның үлөгөргөн дериглери болган материалдар көп турар.

Корей парлалганың демдөгөлү турарын өзүгар амырга, серновиссий аммония бүдүрер цехи ажаалаалга кирген чорук Согу Кореаның көдө ажыл-агыйың хөдөрлеринге чугула ролду ойнап турар.

Цехи ажылаалга киргенин таварыштыр ажилчыларың минтинген болган. Катап тургузуушкунуң ажилдарыңга шылаараан бөдү ажылаачыларга болган тускай эргеминдерге өрденериң болган медалдарың КУДР-нун Министрлер Кабинетинин даргазының ораакчызы Ким Ир минтинген тымыскан.

(СЭТА).

КРИТИКА БОЛГАШ БИБЛИОГРАФИЯ

КАЙГАМЧЫКТЫГ ӨСКЕРЛИШКИННЕР

«Коммунизмче орук» колхозтуң делегези шадери Чырамы сумузунуң делсөкөриңде чатылып чоруткан. Ол — чүгө Чөн-Темчиң районда өвөс, харын бүгү областа мурнакчы көдө ажыл-агый артерияларың бирээни. 1955 чылда Бүгү-өнделдин көдө ажыл-агый делегезиниң киржикчизи деп хундулуг атты ол чалап алган. «Коммунизмче орук» колхозтуң ажыл-агыйың бүгү адырларында чедипкелденгезин дугайың, ажыг олуруттуң чаартычыларың дуржулгалың дугайың човотка чаа үген «Коммунизмче орук» колхоз» деп номда тодаргай чугулап турар. Дымниң, литератураның болган төөгүнү Тыва эргеминчиледе институтунун оң баштайгы улуг ажилгыч хей-штинин улуг сонургаалы мычалган черле билиндир.

«Коммунизмче орук» колхоз» деп номду институттун эртем ажилдагычылар эштер В. В. Осипова болган Г. М. Тапанкалов, көдө ажыл-агыйың тускай эргеминчилер эштер В. А. Соколов болган А. Б. Гавтов бизжөн.

«Коммунизмче орук» колхозтуң ажыл-агыйың төвү Чыраа-Бажи деп черде турар, оң даңгылаарың төөгүзү областың көдө ажыл-агый артерияларың хей-нурууузуңу-биле бир дөмей. Ол колхоз-1950 чылда үн көдө ажыл-агый артерияларын тургустунган. Кыска хуусалың иштинде ол ажыл-агыйың экономика болган культура талазы-биле кайгамчык улуг өскерлишкиннер болган.

1956 литр сүттү, а 1954 чылдын ол-ла үенинде — 2480 литр сүттү сагган. Ол дөргө барык беш катан хей-дур!

Ламык ужуру мында чүдөл дөргө, биззаларың өмөриң доруктуларың мета-дундан ол колхозтуң олталанында. Ол доракан бо болу бөрөөн. «Биззалың незинден ваңаңда чарып көрөөн бис, сүт-даа, биззал-даа албайн баарыңдан көргүр бис» — деп чугулаар кижилер тургулаан. Дуржулгалыг саңычтар эш Мындөк болган комсомолчу эш Хувискала биззал өмөриң саңбас арга өң дөргө деп чүвени бүтүрөткөн, ол колхозка бо талазы-биле эргекчилер болган.

Чүдөл бо база өвөс. Февралда ишек бүрүзүгө кемчелденгизин тускай норма-чижөөн (аңгы-аңгы кемпер айы-биле), хүнүн шынныг чүрүмү тургускан, инектиниң чартык незинден хейүн кемп-чамдыктай тургузу азыралче шийчиккен, түс чериниң малың симентаал уксал-биле өкчидиниң турар, сүт сааламын хун-бүрүдөң үчүлдүн болган контроль саадаларың тургускан.

Чаа малды ажаары өскерленген. Биззаларың кемгерерин зоотехниктиң ажаадып кылаган схема өзүгар чорудуп турар. Шын район, човатгыр ажаалаа болган биззал кажазаларың бар чорук биззаларың эки семитирин чедип алар арзыны берген. Эш Мындөк 1954 чылда бүгү биззаларың бүрүнү-биле камгалап алган болган биззаларың хонугта немержи деңизин ортуула-биле 850 грамм болган.

Малдың делгем оларды колхозка малды олардын семитирин органиастар арганы берген. Бугажыктарың, шарыжыгантарың 40—70 баш кылдыр оларды хандырар. Чижээлөөр, бөлүк ийдиң малды калдарчымы эш Хунай-оол оларны малга хуваап олардыларын практикалар турар. Ол калдарган малын эртен арте аян черлерге, а ишде аргы ишти шынаа черлерге олардыларын турар. Оң түнөөлинде өйттин херектиг делсизин 45—48 хуу бөдөн, кемпериниң ажиыгы аар

делсизин үлөгөргөн. Түнөөлин мындик: 1951 чылда 23 малдан 34 центнер зөт алган, а 1953 чылда малды шын семитир олар-лазыңдан 66 центнериң алган.

Авторлар оң ийн хей ажилыңны дугайың чугулап турар. Дөрт чылдар мурунда 930 хойлар саватының турган болза, 1954 чылдың октябрь 1-де—3000 баш апарган. Хойларың чүгүнү болган дүк шынарларың барымаалаан дөрт бөдүкчө чарган. Оларны нарын дүштү алтай болган каракул уксалар-биле өкчидиниң турар.

Колхозтуң малың чыгың кажазалар-биле, шын ажаалаа болган текээ-биле хандырар. Мал кезеде семис, чаагай, инектиниң сүдү көвүдөн турар, мал ажы-ла көтүрдүр, зөт, сүт, дүк дузаар талазы-биле күрүп планнарың ажык түсетиниң турар.

Колхозтуң 1954 чылда мал ажилыңдан оругалары 360 муң ажыг рубль азы 1950 чылдыгында көөрдө, барык дөрт катан хей болганың авторлар ошалаан демдөгөш.

Кур болган куруккан черлерин шийгезип алары дөшкө, бедик дүжүт дөш колхозчуларың улуг болган үр-түнөөлин демсизденгизин дугайың номчуучу мал ажылы деп бөлүктөн таныжың алар.

Культуртуг чер ажилыңны мурнакчы оргаларың колхозчулар чогадыгыч өзү-биле шийгезип ап турар. Олар арте бизжал культураларга чер алдырылаан өй-шадиза чорудуп, оң ийк ажаадып турар, ол чорук хөрөңүңү бокалтышкының уууткаларында болган шыктың тур-лавыраарың мөөчөзүрүнө ийгини берген.

Тарыгыңны хуусаларың тодардыр микроклиматты, хөрөңүңүң бот-шынарлыңы, оң ажаадып кымырыңны аргалаары болган үрөениң материалыңны шийгириң база үрөениң илангыч соок, чылы-лаз черге экин артир хандыр олурутпаның өргөжөк чугулааның колхозтуң дуржулгалың бүтүрүлүшү турар, чүгө дөргө, «чыдыг таварылгада өзүмнөр орайтап

болган бедаран үнер» деп чүвени номчуң авторларың демдөгөлү турар.

Көдө ажыл-агыйың шийтириңг көдүрер талазы-биле партизаның салган оругаларың херек кырыңга боттадыр дөш колхозчулар кымылмас демсезин турар.

Иланды алар сөөлгү үн чылдың дургузуңда 814 гектар кур болган куруккан черлерин шийгезип алган. 1950 чылда тарааның барыңның бүдүжү 1921 центнер, 1954 чылда оортан 10 катан хей—20938 центнер болган, а үнүн ажилыңны алма оругаларың эртен чымын 362 муң рубль болган, бо дөргө, ол ажил-агыйла дөрт чыл мурунда кирген оругаларың 180 катан хей болган.

Номуну авторларыңны айтын турарың өзүгар, чазарткычы Мальцевтиң аргамың колхозта чогадыкчы өзү-биле көрүп турарың демдөгөлү чугула. 1953 чылда 180 гектар кур черини шийрин алдарган. 1955 чылда алдырылга ортуңга 8 санга метрден бичелетипин дисквалификация чоруткан. Мальцевтиң аргамың өзүгар Дагыр-Шениң участвотка 60 га черге дуржулга тарылганы чоруткан. Ол чорук колхоз өчөр ажаадышкының чаа системаның өөренип болган анаа дүштүр, мычалаа-жок тус чериниң байдалымыңа таарымчалык тараылга өлөчөшторилегериниң чаарты чорудар» аргамың берген.

Араттар ногаз ажилың ваңаңда кыды чоробан. Ам өскө херек. Ногаз культуралары тараан тарылга шадери чыл бедик тулук өзүп турар. «Коммунизмче орук» көдө ажыл-агый артерияде ол чорук оң ишден болуп турар. Мурнакчы ногаачыларың аргаларың ажилыңы-шаан, колхозтуң ногаачылары агроном эш Конованың учуртуламы-биле гектар бүрүдүрүлгө-не 370 центнер калустаны, 250 центнер помидору болган 160 центнер огуретиң өстүрүп үндүрөткөн.

Бедик техника чок турган болза, ийдиң ийиңниң түнөөлериң чедип алырың берген турган. Ол херекте шийтириңг ролду Чылаана МТС-тин трактор бригадалың ойбаны. Колхозтуң шадеринде «АТЗ-НАТИ» деп күтүлүк тракторлар ажаадып, дүштүтү комбайнар ажаап, шадерде ландшафттер, культураторлар, сейалкалар болган көдө ажыл-агыйың еске-даа бол-

базырангай машиналары ажаадын турар. Хову ажилыңда бүгү ажилдарың 95 ажык хуузуу машиналар бүдүрүп турарың № 20 таблицадан (арын 79) ийден болуп турар.

Номунуң «Колхозтуң натура болган ажи оругаларың база оларның хуваалады» деп IV эгезинде оругаларың өзүдөлиниң дугайың тодаргай чугулап турар. Тараалга шадериниң малың баш саны-ңың өзүдөни бүдүрүлгөниң чаа адырларың тургусканың база шынар көртүгүчүлүгү улуг-биле өкчидеги натура оругаларың 1950 чылдымыңа деңизерге 6 катан көвүдөри аргамы берген. Дөрт чылдарың дургузуңда тарааның дүштүтү 7,4 катан көвүдөни болган малдың ээтир-көпчөк, сүткүр чорук дыкка улгаткан. Колхозтуң бүгү көртүгүчүлери районга хамаарыштыр амырга, ортуулаа-биле ийн катан бедик болуп турар.

Авторлар колхоз бүдүрүлгөсүндө чедипкелденгезин тодарып бизжанашан, колхозчуларың материалың чагай байдалыңды болган культуртуг делсизиниң өзүдөлиниң улуг ичөөнгейин салганы черле билиндир. Эрткен чымын колхозчулар күш-хүн бүртүрүңе 5 килограмм тарааны, 4 рубльди алганы билин алып бис. Ол дөргө, дөрт чылдар мурунда турганыңа көөрдө дык арын болуп турар.

Амыдыраг-чурталгада чаа кайы хире чүдөлөр болбан дээр! Авторлар кайгамчык чижектериң өскөскенер. Каларты М. Ч. Ханының өг-бүдөсүнө 1953 чылда күш-ажи кылдып шыдаар чүгө ийн кижиги турган. М. Ч. Ханды болдуңу күш-хүннериң 8000 хире рубльды болган алды тонна ажи тарааны алган.

Эң эки ногаачы Дөжү Бууларың өг-бүдөлиң көрөдү. Оң ажаа Аралкар Күжүгет — тракторист. Олар үн уругулаады. Электриң чырыктыг дөргө чырык бажыңда чуртап туралар. Оң өрөөлдө эки деригинен: көрүнчүк, орунар, стодалар, санжалар, хей шыжаар шкөө, номнардың этажерка, сонгаларда — пөстөр аскап, боттарың дээрарың машиналыг, сүт машиналыг, зөт тыртар машиналыг, аяк-саваны арбын. Бодан казызы-

ның участвотуг, инеисти, өшкүлөрдүң, куштарың.

Бүгү колхозчулар шунту ишчаар чуртап турар. Өлгөр дөргө, үттүндүргөн. Суурда чаагайлыгы дүттүңган бажынарлыг калбак кудумчулар шийдүп чоруктан. Мында клуб, аял, школа, медпункт, чунар бажың, хлөб быжыра чөк болган оон-да өскөрдөр бар. Оруктарда болган суурнуң кудумчуларыңда автомашиналар манаш-кан, колхозчулар чадаг-тергерлер муну-лаан ажил-ише далажып чоруп турар.

А дүштү көшкүн арааттарың медере-линде кайы хире кайгамчык өскөрдүн-килер болбан дээр! Оларның иштинде дык хей кижилер тракторларда болган комбайнарда ажаадып, автомашиналар башларың, институттарда болган еске-даа өөредилге черлеринде башкылап турарлар. Бүгү уруглар школада өөренип турар, бажың бибес чорукту бургуу-биле уууткан. Номнар болган солунар колхозтуң ажил-ишчелериниң ишашыдыгы херээ болу берген. Суурда библиотекалар беник үн!

Совет көдээ ажил-агы тэлээлериниң АКШ-та чоруп турары

ЧНГАГО. (СЭТА-нын тускай көрр.). Август 11-де совет көдээ ажил-агы тэлээлерин Миннесот штаттын көдээ ажил-агы бөлүмүн көрүүгө доксоан.

Тэлээлер штаттын университетиниң көдээ ажил-агы колледжиниң өспериментал фермаларына база Оватория болгон Рочестер хоорайларын чогууда чамдык албан чараларга чороан.

Ово дараазында тэлээлер Рочестер хоорайга чороан. Рочестер хоорайны чогууда кунтун «Рочестер бридинг Фарм» деп улуг ажил-агынын болгон сүт заводун көрүп танышкан.

Көдээ тэлээлерин Рочестер хоорайда Мейо ажил-агынын сурагыч клиникалыкка чалап келдирген. Клиниканын районунга совет тэлээлерин келгери Рочестер хоорайны чурттагычылар протурларга болгон кудумчулуугу ол-бо талаага сымас кыдыр чыгыш алган манап турганар.

Клиниканы кирер кол ажлыне аалчыларын доктор Мейо болгон оң клиникалыкны кол специалистери уткан. Клиниканын ажил-чорудууганы допчуу-биле танышып көргөннине соода совет тэлээлер оларнын келгени таваршытыр клиниканын администрациянын болгон тус черини саягь организалцияны тургусканы дүштеки шайлагга чаптырган.

ЧНГАГО, август 16. (СЭТА-нын тускай көрр.). Улуг халдар району штаттарына совет көдээ ажил-агы тэлээлериниң аян-чоруу доостур чыгап турар. Тэлээлер дүүн Чикагодан Ист-Ланнингтон (Мичиган штат) хоорайга ужуу чеде бергенер. Мичиган штаттын университетиниң организалциясы «Көдээ ажил-агы механизациялыкны үеи» деп дөгөлгөнни ажилышкынына совет тэлээлер өлүрүшкөннар. Дегелгени аян-бүрү келгери-биле тэлээлер танышкан, АБШ-тин машина туудууну улуг компанияларын 600 ажы көргүзүп чүүдери мнда дегел салган.

Совет тэлээлериниң чедип келгенин дугайында дынады дегелгени дегем девискеринге дораан-на дидналы хол берген. Совет тэлээлериниң чедип келгени чер бурдунге оларны найыралдым-биле улукун хүдөп ап турган. «Совет улуска чуректин ханындыа чедирген биетип байырымы дамыларын силерден дидел-

Америк көдээ ажил-агы тэлээлери Казахстаңда болгаш Алтай крайда

АТБАСАР (Акмолнин область), август 16. АБШ-тин көдээ ажил-агы тэлээлери Казах ССР-нин шибгезин ап турар кур черлериниң төптериниң бирөөзи болур Атбасар хоорайга чеде берген. Америк аалчылары Акмолинск облукускомунун даргазы М. Е. Бутин, көдээ ажил-агы организалцияны начальни С. Н. Струков, Штаттинин көдээ ажил-агы дуржулга станициянын директору А. М. Гаубаев, Косибарик МТС-тин трактор бригаданын бригадир Социалист Кун-ажылды Маадыри М. С. Босенок болгон кур черлерге чоокта чаа тургускан алган каш совхозтарны директорлары улукун алганнар.

Чурттагычлар АБШ-тин көдээ ажил-агы тэлээлеринге байыр чедип турганнар. РУБЦОВСК (Алтай край), август 16. Америк көдээ ажил-агы тэлээлериниң Лоуренс Сотка башаткан бир бөлүт Алтай крайны Рубцовск хоорайнда бөгүн чеде берген.

Югославияның парламент тэлээлери Сочиде

СОЧИ август 15. (СЭТА). Югославияның парламент тэлээлери Владимир Бакари баштады Сталинградтан Сочиде чеде берген. Югослав аалчыларын ажилчы чоннар депутаттарыни Сочи хоорай Советиниң куускомунун даргазы Д. С. Васильев, СЭШ хооркомунун секретары А. А. Москвинов, хоорай Советиниң куускомунун даргазы Ф. Ф. Биков, хоорай Советиниң депутаттары, санаторийлер болгон дыштанылга бакчыларынын эргеле черлериниң удурткучлары база өскөдөр-да инн-биле байырап улукун алганнар. «Мурнуу чье культуралары» деп совхозтун паркына дыштанылга агарлап чораз-

Югославияда илчирбе дугуйлуг тракторларны бүүрүлгези

БЕЛГРАД «Борба» солуннуң дындып турарын өзүгара алырга, Крушевина хоорайда Октябрь 14 чыла аттыг завод илчирбе дугуйлуг тракторларны массалык-биле бүүрүп эгелей берген. Илчирбелг

Дүштеки шайлагга чье чугаалан, азы делегейге сурагыч доктор Чарльз Мейонг чугаалааны болза: «Силерниң келгенинги тайбыннык хереөгө кончуг чугула болушкун кылдыр байырап тур мен. Совет көдээ ажил-агы тэлээлериниң келгуннери силер биетип чуртувуста биетип көдээ ажил-агынын тэлээлери-биле бир дөмөй бот-боттарын билчир чоруктуг жөгүдериңге дөгү болур учурдуг болгон тургузукчу ажил-херести кылдыр боор силер деп боап тур мен. АКШ-ка, биске силерниң тэлээлериниң келгени мышка индыг эргижиникини дүрген-не катаптаарын күзөвшанап, чугаамны доозайн».

Август 10-нүц эртенинде совет тэлээлер Миннесот штаттын университетинге чороан. Тэлээлер университеттин көдээ ажил-агы колледжиниң директору доктор Мейо-биле ужурашып болгон штатта көдээ ажил-агы информационал нештереди турарын практикалык көрүп танышкан. Университетке совет тэлээлерини келгуннери агрономия колледжиниң профессорлары болгон башкылары-биле ужурашкан. Ийн чурттуу эртемденериниң аразына харылааларын калбартарынын эргекч чугулазын дугайы университеттин хөй-хөй ажилдакчылары чугаалан турганнар.

ДЕТРОИТ. (СЭТА-нын тускай көрр.). Август 11-де совет тэлээлерин В. Мацевичте башаткан бөлүт АКШ-тын автомобил болгон трактор улукунуң төвү Детройтке чороан. Тэлээлер Фортун Ривер Ружа заводтарын болгон Дирборнда мушлейни көрүп танышкан. Олар сурагыч америк эртемден Лотер Бербенктин түрүтүгө бакчылыгына, а ол мышка Эддисонун лабораторияныга база чороан.

Совет улусу биетип америк улус-биле бир дөмөй тайбынны күзөп турар дээринге шан-на сеткилыс-биле бүтүрүп тур бис» — деп Мичигангы фермерлер совет тэлээлерин үдөп, оларны-биле байырашып турган чугаалан турганнар.

Совет тэлээлер ол кезде Чикагода дегелзеп келген болгон даштыкы политика ассоциацияны Чикагода салбырын совет тэлээлерге алдар кылдыр тургусканы шайлагга олуршканынар. Парызга тэлээлечилериниң дилгээни өзүгара совет тэлээлерин баштыны В. Мацевич парызга конференцияны кылган, совет көдээ ажил-агы тэлээлериниң Баттышкан Штаттарда чоруп турарын дугайында корреспонденттерини айтырылган ол анда харылап берген.

Совет тэлээлер август 16-да хүндүс Сан-Франциско (Калифорния штаты) хоорайге ужуу чорупкан. (СЭТА).

Аныяктарның болгаш студентилерниң V Бүгү-делегей фестивалы хагдынган

ВАРШАВА. Тайбың дөш, найырал дөш аныяктарның болгаш студентилерни Бүгү-делегей фестивалынын хагыларынын байырлыг өзүланы август 15-те кезде орай болуп эрткен.

Бүлтураның болгаш эртемнин П. В. Сталин аттыг ордуунун муруну талаамада шөлө 100 ажыг чурттары аныяктарнын тэлээлери. Польшаның аян-бүрү бұлунарынын фестивалга келген он-он муң лолак оолдар болгон кыстар, Варшаваны хөй санын чурттагычлары чылаан.

Индирге — демократтыг аныяктарны Бүгү-делегей Федерациянын болгаш студентилерини улустар аразын эңиледи-

лениң удурткучлары, фестивалдык хүндүлүг аалчылары, аныяктар тэлээлерини баштыгылар турган.

Фестивалды хараын оң байырыг кездезини Польша курнезениң удурткуч ажилдакчылары, Варшава туруп турар дипломаттыг тэлээ черлериниң баштычтары, элөп каш чүс даштык журналистер чедип келген.

Ол байырамыг кездезин доостур муруну чарында фестивалдык киржикчелери бүгү делегейни аныяктарыга кылгырымы сагыш-сеткил көдүрүшкүчү-биле хүлэп алган.

(СЭТА).

Атомнуг энергияны тайбың ажыглар талазы-биле улустар аразының эртем-техниктиг конференциясы

ЖЕНЕВА, август 17. (СЭТА-нын тускай көрр.). Тайбың соругаларга атомнуг энергияны бүдүрер металлургияны мурунга элөп хөй чугула айтырылгарын тургузуп турар.

Идролуг энергетика установкаларынын туудушкунуна оза шынарыг, тодаргайлаарга химия талазы-биле арыг, канын-даа чүеге адыртпас оза быжыг металлур улум-на улуг кемчөлдүн-биле эргекч чугула болур. Индыг азылдыг тускай материалдары атомнуг реакторларда болгон адролуг энергетика установкаларында өске-даа тургузулуг чүүдере доостур чурталдыг нейтрондарын бүдүрерине херегал турар.

Ол айтырыгы химия, металлургия болгаш технология секцияны хурааныга чугаалажып көргөн. Ол темага илеткелдер С. Шелтон (АБШ), Ж. Ире (Франция), Б. Пракш (Индия) кылганнар.

Бералияны болгон оң күгүрүн бүдүрериниң технологиязын дугайында секцияны хурааныга болгон илеткелдер улуг сонургалды хайыктырган.

Ир-де дугарында совет эртемден Г. А. Меерсон илеткел кылган. Арыг Бералиядан болгон оң күгүрүн кылган алдынын Совет Эвилелинде ажилдагы азы технологиязын ол тодаргай тайлыбыр-лан чугаалаан.

А. Кауфман (АБШ), П. Байа (Франция), А. Каиро (Аргентина) олар база илеткелдер кылганнар.

Химия, металлургия болгаш технология секцияны хурааныга торийни, ураны металлургиянын болгон оларны эңилдиргелериниң айтырылгарын чугаалажы көргөн.

Биология болгон медицина секцияныга атомнуг энергияны тайбың соругаларга ажилдагы-биле сыйры холбаалыг айтырылгарын, ылазылаарга — аймык чок чоруткун норма чектериниң болгон калык камгалажыны байддаларынын дугайында айтырыгы чугаалажы көргөн.

Хередиенкинерниң саядарында калдык камгалаар талазы-биле ССР-де чорудуп турар хемчегерниң дугайында совет эртемден А. А. Леватин илеткелдер ССР-ниң медицина эртемдериниң академияны чынгене келгуню Ф. Г. Кротков конференцияга кирген.

Ук илеткел конференцияның тэлээлерини улуг сонургалды хайыктырган. Секцияны хураанында, оң даразында болгон парызга конференциянында-да Ф. Г. Крответин хөй-хөй айтырылгары салган. Хередиенкинерден камгалаар талазы-биле индыг улуг хемчөлдүг ажилдарын өске чурттарда ССР-де мышка мычаалдыр кылабайн турар деп чүе дегелгетинен.

ЖЕНЕВА, август 18. (СЭТА-нын тускай көрр.). Бөгүн радиоактивтиг иотоптар талазы-биле секцияны ажылы эгелеп, Радиоактивтиг изотоптарны бүдүрери-би-

ле болгон оларны эртемге болгон техникага, көдээ ажил-агыга, медицинага болгон өске-даа тайбың соругаларга ажылаары-биле холбаалыг элөп хөй айтырылгарын ол секция чугаалажып көөр.

Бөгүнүг хуралга кирген илеткелдерде аян-бүрү чурттарда радиоактивтиг изотоптарын ажилдан болгон бүдүрүп турарын нити айтырылгары, алааны ралло активтиг изотоптарын хередиенкинерниң дозиметрия-биле холбаалыг айтырылгарын чугаалажы көргөн.

Секцияны хурааныга чехословак тэлээ Ч. Ниваненци, а ол мышка Австралияны, АБШ-тин, Англияны болгон өске-даа чурттары тэлээлериниң илеткелдерин дынаан.

Физика болгон реакторлар секцияны хурааларына аян-бүрү чурттарга ажилдагы кылданган аян-бүрү хередиенки эртемденерини ам беин дык улуг энергетика реакторларын хөй санын төлөвиледерин чугаалажы көргөн.

Ол айтырыгы талазы-биле илеткелдерин чугаалажы көргөн аян-бүрү чурттары эртемденери ам беин дык улуг чедипкинерин чедип алган херечиле турар.

Физика болгон реакторлар секцияны хурааларына кылданган солун илеткелдерини саныга алааны Д. Хьюзтуц (АБШ) илеткел маааржыр. Реакторлар-биле шенеле ажилдарын кылгырына АБШ-та ажилдагы турар нейтрондук секторларын тодаргайлаашкыны ол илеткеле бердирген.

Ол айтырыгы талазы-биле секцияны хураалыга совет эртемденер В. И. Мостовой болгон В. В. Владимирский илеткелдерин кирген. АБШ-та тутунган секторларга дөмөйлөргө, Совет Эвилелинде тургустунган нейтрондук секторларын эң бедик шитирилеки аргалды ол илеткелдерден илден келген. Физика болгон реакторлар секциянын хураалыга аян-бүрү кездекте чарлыг материалдарын айтырымын талазы-биле хөй санын илеткелдерин дынаан. Бедик эртем-техниктиг дегелзеп чорутуп турар аян-бүрү шенелдере ол илеткелдерде тодаргайланган. Совет эртемденер ол айтырыгын талазы-биле элөп хөй илеткелдерин кирген.

ССР-ниң Эртемдер академиянын корреспондент келгуню П. М. Франкты болгон оң ажилдакчыларыны илеткел база хуралга Ф. Л. Шапиро-биле И. Г. Морозовти кирген. А. К. Крелинин илеткел секцияны хурааныга чугаалан илеткелдериниң интинден она кичөөгөйни хаара туткан.

Физика болгон реакторлар секцияны хураалыга Б. Спирадтиц (АБШ) болгон Д. Литтлериц (Англия) кылган илеткелдери база дык солун болулаан. (СЭТА).

Гоода болушкуннар

ЛОНДОН, август 16. Рейтер агентствениң корреспондентиниң Бомбейдон дын-натканы өзүгара алырга, август 15-тич дургууда Португалияны полицияны болгон шериглери Индия-биле кызыгарыны аян-бүрү пунктуларынче боозааныкынар кылганынын түңелдине холда-

туткан чөпөзө чок 16 индиялар өлгөн. Гоа-ның девискеринде даштыкны эргелди чыгар чоруну союздарын негээр дөш анда чедип келген тайбын удурлаанышкын шимчөшкенин 40 киржикчелери балыглатканнар. (СЭТА).

Индияны улус палатазына Неруно чугаазы

ДЕЛИ, август 16. Гоага болгон өске-даа португал әжелел черлеринге август 15-те болгон болушкуннарго хамаарын. тыр Индияны премьер-министри Неру бөгүн улус палатазына дегелзеп кылган. Оң чугаалааны болза, тускай саннарды алган көөргө, дүүн 15 өкп-турачылар әдүрткен болгон 28-зи балыглаткан. Ич-чалажык, ол саннар четче өлөс.

Неруно дегелзени болза, португал эрге-чагыргаларын үүлдөшишкени эр-не калыг-карык болгон сайырагай нацияга төлөп чок бооп турар. Эки-тура-чылар көңгө чөпөзө чок чороан болгон олар португалдарга кыдыг-даа калдашкын кылааннар. (СЭТА).

Индия чазак Гоаны айтырым шитип-прдере болуноу дайбыч подитканы ажиллаар болгон португал эрге-чагыргалары чөгөлөгү чимеенишкенин эргелзеп алымас дээрин Неру база катан бадыткан. Парламент болгон Индияны чон о политиканы дөткенин чазак күзөп турар деп ол дегелзеп.

Португал әжелелдериниң кыдыг-кары үүлдөшилерини түңелдине өлгөн-нерин кагыгааны улус палатазынын депутаттары бут кырынга туруп дегелзеп-нер. (СЭТА).

Атомнуг болгаш водородтук чөпөскти хоругдары дзэш улустар аразының конференциязынын доозулганы

ТОБИО, август 16. Атомнуг болгаш водородтук чөпөскти хоругдары дзэш улустар аразынын конференциязынын сөөлгү хураын дүүн Токियोга болуп эрткен.

Токно университетиниң улустар аразының эргезиниң профессору Юсу конференцияга илеткел кылган. Атомнуг чөпөскти хоругдары дзэш япон улустун шимчөшкениниң улуг чедипкинерин илеткелди дегелзешшанап, атомнуг болгон водородтук чөпөскти хоругдары дзэш, а ол мышка өскенин чурт девискерлерине шериг базаларын тургузарыга удур, чөпөскти дүжүрү дзэш дегелзеди улум-на калбартырыче кылгырган.

Австралияны, Францияны, Индияны, Польшаны, Совет Эвилелинги болгон Кыдат Улус Республиканы тэлээлечилери конференцияны сөөлгү хурааныга чүе чугаалааннар.

Ипрсимга болгон чорук база катан каттавазын дзэш Кыдаттың болгон Японияның улустары калык дегелзедер деп Кыдаттың тэлээни чугаалаан. Атомнуг чөпөскти айымынга таварышканырга дузаалаар талазы-биле улустар аразынын фондузу тургузарын ол саналган. Кыдат дегелзетилерини өмүзөздөн ол фонду та-

дадымыр кылдыр 50 миллион чөпөскти бижини ол-ла хуралга тыкыскап.

Атомнуг болгон водородтук чөпөскти хоругдары дзэш Японияда калбарып-рар дегелзеди совет кижилер улуг кичээгэй болгон хүндүл-биле хайтааран кылып турар деп совет тэлээлериниң удурткучу Е. Жуков чугаалаан. Атомнуг болгон водородтук чөпөскти хоругдарынын эргекч чугулазын дугайында бөдө-төлөнтү болгон калык бурдунге байддын. Атомнуг болгон мактап калчаар кижилер амыч үеде улум-на эңгөзөп турар. Бүгү делегейде курне ажилдакчыларынын иштинде кым-да атомнуг чөпөскти ажилдагынын талаакчыны мен деп болу-чарларын бодайы турар, хөй-ип-тинип санал-опалымни кужу ол хире улуг болуп турар.

Ипрсимга хоорайны атомнуг болгон кында таварыштырган үеде оң аймык-дап калыгдан когарын японнар конференцияны киржикчилерине байыр чедиргенер. Делегейниң улустарына кылгырыгы конференцияга хүлөп алган. (СЭТА).

Мурнуу Вьетнамда байдалдын дугайында кыдат парлалган бижип турары

ПЕКИН. Мурнуу Вьетнамга бүгү-инити сонгудаларын чорударынын айтырылгарынын талазы-биле ВДР-ниң чазак-биле чугаалажышынар кыдырында болу-нуң ойталааны Мурнуу Вьетнамны чазакны дегелзетине хамаарыштыр «Гуаншянь» солунун бөдүнүп чүүлдү дөбжип турары:

Иго Линь Демияни чазак үстүдө айтык-меделзеди кылган ол-ла хүнде күргө секретары Даллес бүгү Вьетнамга сонгудалар чорудары болдунмас деп бадыткавшанап, Иго Линь Демияни политиканын Баттышкан Штаттарын талазын дөк-кып турарынын дугайы дегелзеп. Женева дугуржулгаларын бүүрү-биле күүс-дери болгон Вьетнамга бүгү-инитини сонгудаларын чорудары Мурнуу Вьетнамны иштики херестерине АБШ-тин дүргө чок өзү-биле холгарап киржи турар чорун чайдырылган эргекч чугулаамырыштыр тодаргай биддингер.

Женева дугуржулгаларын күүсдерини хүлөелгелерин болуноан чайдырым мурнуу-вьетнам чазактың орадажып тура-

рынга хамаарыштыр ол солунун айтып турары болза, ол дугуржулга ат салба-ны деп мурнуу-вьетнам чазактың биддик калык канын-даа үндөш барымда чок, чүе дээр ВДР-ниң тэлээлери-биле калды Мурнуу Вьетнамны тэлээлечилери Женева конференцияныга женева дугуржулгаларын чугаалажып көргөн, а Иго Линь Демияни чазакны өмүзөздөн Францияга тал ол дугуржулга ат салган.

Солунун ол чүүлдүдө оң мнй дегелзеп турары болза, ол айтырымын талазы-биле амыч чедип болуноу туружуп франц чазак тодаргай дегелзеп болгон Женева дугуржулгаларын күүсдериниң хүлээлгелерин болуноан чайдырың орада-лажып турар.

Францияны индыг анымыл туружу-биле эртежер аргакч, чүе дээр Вьетнамга бүгү-инити сонгудаларын чорударычче улганган Женева дугуржулгаларын ботталдырың чүе вьетнам улус эвес, хараы делегейниң тайбынга ынакшылдыг бүгү улустары негеп турар. (СЭТА).

Профвилелдериниң Бүгү-эвилел спартакиады

Август 14-те Москва төп «Динамо» стадионга профвилелдериниң бешки чайгы спартакиада маргылааларынын байырлыг ажилышкыны болган. Мыда 3500 хире спортсменнер киржи турар.

Профвилелдериниң күш культура болгаш спорт коллективтерине, фабрикаларда, заводтарда, албан организация база өскөдөр черлеринде, колхозтарда, совхозтарда болгон МТС-терге хөй миллион күш-культуружулар спорттун аян-бүрү маргылааларында киржи турарлар. Оларны интинден ийн муң ажыг калы мурунда болулаан спартакиадаларга киршигенер.

Амыч спартакиада маргылааларынын ажилышкыны калык чагай чалык на-зынны күзүтүп байырамы болган.

Спартакиадамың тутун көдүрүп үндүргөн. Стадиондук чаржы орунуга сыдыстыг астафетаны киржикчилери көстүп келгенер. Маршруттар өзүгара өзэр Азма-Атадан, Тамбовтиден, Бакудан, Тбили-

сиден, Омскден, Калининградтан, Архангельскден, Мурманскден, Киншестан, Минскден болгон өске-даа хоорайлардан Москвада чедип келгенер.

Спартакиадамың киржикчилериниң чыкканынын сөөлдүе чик атлетиканың күштүг спортсменнериниң, профвилелдериниң спорт нитилелдериниң куш-культуружуларынын маргылаалары эгелеп.

Профвилелдериниң Бүгү-эвилел спартакиадамың маргылаалары найысалдык аян-бүрү стадиондарында болгон спорт залдарында болуп эртин турар. Программалда — баскетболдун, бокстун, хүрөттин, Хөл бөмбүүнүн, баг кагарынын, гимнастиканың, шитириниң, сүтке халымынын, чик болгон аар атлетиканың, бут бөмбүү-нүң болгон чага терге спортунуң маргылаалары бар.

(СЭТА). Редакторнуң ораканчысы Т. С. ТАЛГАНЧИМ.

ХУН, АГААР БОЛГАШ СУГ

Бойдустан мүчүлүг чөпөзө олар организмни быжыглат, дадытырып турар. Туберкулезтен база өске-даа хөй аарылардан камгала болгон эмнеп турар, кижиниң серке чоруп, күзүп дөткөл турар.

ЭМЧИНИН СУМЕЗИ-БИЛЕ:

Сугга эштигер, агаарга, хүнге дөгөлгөнөр! Хүндү, агарың болгон сугтуң саядары физкультура-биле холбаашты-рарга нерва болгон шынган өрттер системазы быжыгып, ханның составы өки-жи, өкпелиң арыггаашкыны болгон ашы-чекниң солунушкуну күштедериң турар.

Хүнге чоорту дөгөлөр. Бир дугаар хүнүдө 5—8 минутада дөгөлгөш чоорту хүнүң-не 5—5 минуталар немоп турган, чартык айда 40—60 минуталар чедип дөгөлгөн.

БОЙДУСТУҢ КҮЧУЛУГ КҮЖҮН КАЛБАА-БИЛЕ БОЛГАШ ЧӨП АЖЫГЛАНАР! Тыва областың санитар чырыдышың бажымы.

„Ш Ы Н“

Солунун чагылдазын

1955 чылдын төңүзүңгө чедип ХҮЛЭЭП АП ТУРАР

Солун чагылдазын Союзпечатьтын бүгү килдистерин, харылтаа салбырлары болгон агентилери, почтачылар хүлээп ап турар.

Союзпечать. «Заготживсырье» чериниң Тыва конторамы чыл бүрдө аң болушкан болган ачыч иттары бүртүкчү турар. Чыл бүрдө чорудар ол бүртүкчү «Заготживсырьенун» район конторалары организалтап эртинер.

Бооларын болгон ачыч иттары бүртүкчү албан ачыларга коллективтиг болгон хууда аннарың чөпшөзөрес.

«Заготживсырьенун» Тыва область конторазы.